

*S vděčností a láskou věnuji z celého srdce Marušce
a svému synovi Štěpánkovi Václavu Masopustovi.*

Zakoupením knihy přispějete na dobrou věc – pomoc ohroženým
dětem v nouzi.

© Bc. Václav Masopust, 2021

Vydavatel: Vysoká škola aplikované psychologie, s.r.o., Terezín

Jazyková úprava: Mgr. Dita Vrbová

Mgr. et. Mgr. Hana Marie Masopustová

Grafická úprava obálky, tabulek a grafů: Bc. Marie Kovářová

Vědečtí recenzenti: doc. ThDr. Prokop Patrik Maturkanič, PhD.

doc. PhDr. Dr.phil. Laura Janáčková, CSc.

Náklad: 250 ks (1. vydání)

Rozsah: 136 stran, (4,1 AA)

Terezín 2021

ISBN 978-80-87871-14-0

www.fenomenlasky.cz

Obsah

Poděkování	5
Předmluva.....	6
Slovo autora – jak číst tuto knihu	7
Teoretická část výzkumné práce.....	8
Úvod	8
1 Definice pojmu láska a její rozdělení	12
1.1 Pojem láska.....	12
1.2 Druhy lásky	14
2 Fenomén lásky.....	18
2.1 Historie fenoménu láska	19
2.2 Láska, partnerské vztahy a jejich kulturní rozdíly.....	21
2.3 Partnerství a jeho význam.....	23
3 Láska versus žárlivost a její promítnutí v mezilidských vztazích ..	25
3.1 Aspekt věrnosti	25
3.2 Druhy a příčiny žárlivosti	29
3.3 Žárlivost a její vliv na mezilidské, partnerské a pracovní vztahy	31
4 Vztahy na pracovišti v kontextu lásky, laskavost.....	35
4.1 Vznik osobních vztahů na pracovišti.....	36
4.2 Práce a partnerský vztah	37
4.3 Vliv vztahů na pracovišti na pracovní výkon a spokojenost ..	41
Praktická část výzkumné práce.....	44
5 Výsledky výzkumné části.....	44

5.1 Cíl průzkumu a metodika	44
5.2 Formulace výzkumného problému a stanovení výzkumných otázek.....	46
5.3 Výsledky dotazníkového šetření.....	48
5.4 Metodologické testování.....	84
6 Diskuze.....	87
Závěr výzkumné práce	95
Shrnutí	99
Vzkaz do praxe.....	102
Literatura a zdroje.....	104
Seznam tabulek, grafů a příloh.....	110
Příloha 1 Dotazník.....	113
Příloha 2 Poznámky respondentů	122
Polyamorie.....	128
O laskavosti	132
Pár slov na konec.....	135

Poděkování

Děkuji panu doc. ThDr. Prokopu Patriku Maturkaničovi, PhD., za cenné a konstruktivní rady při vytváření výzkumné práce a za trpělivou a laskavou pomoc, která je mi inspirací i nad rámec této práce.

Děkuji Marušce za naslouchání, podnětné postřehy i oporu, kterou mi poskytovala jak v době jejího těhotenství, tak i v čase narození našeho syna, kdy jsem práci dokončoval.

Poděkování patří také mým sestřám Jarušce a Lidušce a rodičům Marušky, Ríšovi a Jitce, za pomoc s péčí o malého Štěpánka, díky které jsme s Maruškou měli možnost dokončit studia a mohla vzniknout i tato kniha.

A ač to může vyznít jako klišé, děkuji upřímně a z celého srdce také svým rodičům, byť si již tuto knihu nepřečtou. Právě díky jejich lásce, kterou mě po celý život hojně zahrnovali, mohu téma lásky sdílet a předávat dál.

Děkuji také všem, kteří zodpovídali mé mnohé dotazy a sdíleli své osobní zkušenosti se zkoumanými tématy.

Václav Masopust

Předmluva

S potěšením jsem přijal prosbu autora této publikace, bakaláře Václava Masopusta, abych coby vědecký recenzent tohoto díla napsal předmluvu. Hned na začátek chci podotknout, že se jedná o první vědeckou monografii tohoto našeho absolventa, jenž svá studia dovršil s výborným prospěchem. Z předložené knihy je poznat, že právě tříleté vysokoškolské studium znatelným způsobem dopomohlo k dosaženým výsledkům, což deklaruje i předložená studie. Za pozornost zcela jistě stojí nejen teoretická část v propojení rozličných odborných pramenů, ale i poctivý kvantitativní výzkum, ze kterého lze odvodit celou řadu výsledků použitelných v praxi života. Je proto na místě, abych ve jménu všech čtenářů poděkoval tvůrci této publikace nejen za vynaložený čas při jejím psaní, ale především za originální nápad zrealizovat dané téma, dotýkající se každého z nás.

Všem čtenářům upřímně přeji, aby právě v motivu týkajícím se antropologického fenoménu lásky v propojení s psychologií mezilidských, partnerských a pracovních vztahů našli i přesah svého vlastního uplatnění. Vždyť na čem v životě nejvíce záleží, je skutečnost, že jsem lidskou bytostí, která je Bohem i druhými milována, ale i schopná, potažmo ochotná druhým předávat doteky lásky, schopné přetvářet koloběh lidských dějin.

*doc. ThDr. Prokop Patrik Maturkanič, PhD.
prorektor pro vědu a výzkum VŠAPs v Terezíně*

Slovo autora – jak číst tuto knihu

Milí čtenáři, dostává se vám do rukou výzkumná práce, která má svá určitá specifika. Je psána formátem vědecké práce s ohledem na aktuální standardy a požadavky v době jejího zpracování, mimo jiné na neosobní formu prostou emotivního zabarvení. Vzpomínám si na jednu z přednášek na vysoké škole, kde nás pan doktor upozorňoval na přínosy jisté odborné knihy se slovy: „*Hodně těžko se to ale čte, to je suchý, až to křupe.*” Snažil jsem se práci psát tak, aby moc „nekřupala“ a byla zajímavá i pro nevýzkumníky, ale emočně zabarvených myšlenek a názorů bylo nutné se vyvarovat. Pro někoho to tedy může být trošku méně záživné čtení. Věřím přesto, že zajímavé informace z výzkumu čtenáře zaujmou.

Doporučuji přečíst úvod a závěr výzkumné práce, kde jsou popsána zásadní zjištění výzkumu. Bližší vysvětlení výsledků dotazníku v porovnání s odbornými názory teoretické části pak naleznete v kapitole *Diskuze*. Zajímavé i pro odlehčení jsou poznámky respondentů k některým otázkám v dotazníku v příloze číslo 2. Kdo by chtěl jít více do hloubky, může se začíst do odborných komparací doplněných o mé postřehy v jednotlivých kapitolách obsahu práce. Věřím, že většinu čtenářů také zaujme jedna z posledních kapitol knihy.

Téma fenoménu lásky je v každém kontextu velmi silné, krásné a široké. Původně jsem jej zpracovával jako psychologicko-filozofické s cílem zjistit komplementárnost lásky a žárlivosti s otázkou, zda je žárlivost vnímána jako součást lásky, zda je tolerována, vítána, nebo nežádoucí. Následně jsem práci zacíлил i na HR, leadership, management a personalistiku a s těmito oblastmi ji propojil. Během propojování a dohledávání souvislostí se mi v cestě objevil pojem „laskavost“. Význam a důležitost laskavosti vnímám rovnocenně pro všechny tři oblasti, tedy pro mezilidské, partnerské i pracovní vztahy.

Teoretická část výzkumné práce

Úvod

V současné době jsou v oblasti managementu a vedení lidí často skloňovány pojmy motivace pracovníků, jejich spokojenost a vztahy na pracovišti. Podobně harmonie v partnerských vztazích je dlouhodobě aktuální téma. Autor práce si klade otázku, zda mezi těmito dvěma oblastmi existuje prokazatelná souvislost v kontextu specifického promítnutí fenoménu lásky.

Z pohledu autora práce jsou jedním ze základních aspektů, které ovlivňují mezilidské vztahy a sociální interakce, jak v partnerství, tak pracovní sféře, konkrétní projevy lásky. Ta může mít mnoho podob. Jiná podoba lásky bude uplatňována v pracovní sféře, jiná v partnerských vztazích. Z těchto forem pak pramení charakteristické promítnutí lásky do obou oblastí.

Výzkumná práce navazuje na ročníkovou práci s názvem *Fenomén lásky v kontextu psychologie mezilidských vztahů*, napsanou a odevzdanou v roce 2020, ve druhém ročníku studia na Vysoké škole aplikované psychologie v Terezíně. Ročníková práce byla zpracována jako psychologicko-filozofické téma s větším zaměřením na fenomén lásky v jejím vztahu k žárlivosti. V předkládané výzkumné práci je téma rozšířeno na oblast managementu a zacíleno do oblasti pracovních vztahů.

Motivačním podnětem pro výběr tématu práce je v autorově okolí dlouhodobě diskutovaný pojem lásky, její specifické promítnutí v každodenní sociální interakci, v partnerských i pracovních vztazích a úvahy o komplementárnosti lásky a žárlivosti. Podtržením motivace k výběru tématu byly publikace Laury Janáčkové, Rolfa Merkleho a Tomáše Nováka, na které autor práce při úvahách a zkoumání odborných zdrojů narazil.

Hlavním cílem práce je zjistit, zda souvisí spokojenost v partnerském vztahu se spokojeností v pracovních vztazích a s pracovním výkonem. Současně zkoumá další dílčí otázky, např. zda jsou na pracovištích preferovány spíše vztahy formální, nebo neformální, jestli je flirtování na pracovišti běžným jevem, zda vznikají mezi kolegy partnerské vztahy či manželství, jestli přináší pracovní prostředí prostor pro milenecké vztahy. Dále autor práce hledá odpovědi na otázky, zda je žárlivost považována za běžnou součást vztahů a fenoménu lásky a jestli souvisí žárlivost v partnerském vztahu s pracovní spokojeností a pracovním výkonem.

Tématem mezilidských a partnerských vztahů se z českých odborníků dlouhodobě zabývají například Radim Uzel, Miroslav Plzák, Tomáš Novák, Patrik Maturkanič a Laura Janáčková. Vztahy na pracovišti zkoumají například Martin Šikýř, Jiří Halík, Ivana Tomanová Čerget'ová a Daniela Pauknerová.

Práce je zaměřena na specifické promítání lásky do mezilidských, partnerských a pracovních vztahů. V každodenních běžných sociálních interakcích lze pozorovat zvýšené napětí, sklony k agresivitě a s tím související nedostatek lásky. I v pracovních vztazích lze pozorovat nedostatek laskavosti. Značnou část aktivního života člověk tráví v zaměstnání. Pracoviště je prostředí, kde je možno pozorovat a zkoumat charakteristické interpersonální vazby. Odborné prameny se často soustředí na témata vztahů na pracovišti ve smyslu prevence konfliktů, žárlivosti, závisti či konkurence. Autor práce zaujal opačnou strategii a rozhodl se věnovat pozitivním aspektům, jako je láska a její osobité promítání. Při hledání vhodných nástrojů pro motivaci a efektivní vedení lidí je důležité fenomén lásky neopomíjet.

Použitá metoda v teoretické části je rešerše odborné literatury, její komparace, kritické zhodnocení zjištěných názorů explanací s doplněním o vlastní úvahy autora. V praktické části se jedná

o metodu sondy formou dotazníku. Výsledky dotazníkového šetření budou statisticky zpracovány pomocí metodologických testů, vyhodnoceny a porovnány s odbornými závěry a výzkumy v teoretické části.

V práci je čerpáno především z odborné literatury pro oblast mezilidských a partnerských vztahů: Novák, *Žárlivost – jak ji zvládat*, 2009; Merkle, *Žárlivost: jak vzniká a jak ji můžeme překonat*, 1997; Janáčková a kol., *Nevěra a její zvládnání*, 2008; Klimeš, *Křesťanství, vztahy a sex: na útěku od sebe k tobě a od tebe k sobě*, 2016; Maturkanič, *Základy etiky: vybrané otázky z praktické filosofie: vysokoškolská učebnice*, 2018; Karandashev, *Romantic love in cultural contexts*, 2016.

Pro oblast pracovních vztahů je čerpáno především z odborné literatury: Tomanová Čergetřová, *Psychológia práce: vysokoškolská učebnica*, 2020; Svianteková, *Vybrané kapitoly z psychologie pro každého*, 2015; Pauknerová, *Psychologie pro ekonomy a manažery*, 2006; Šikýř, *Personalistika pro manažery a personalisty*, 2016; Halík, *Vedení a řízení lidských zdrojů*, 2008; Boyd, *The Debate Over the Prohibition of Romance in the Workplace*, 2010; Aamodt, *Industrial/Organizational Psychology: An Applied Approach*, 2010; Armstrong, *Armstrong's Handbook of Human Resource Management Practice*, 2009; Zurriaga, *Jealousy at work: The role of rivals' characteristics*, 2018; Haskins & Thomas, *Kindness in Leadership*, 2018.

Práce je rozdělena do šesti hlavních kapitol. V první části jsou prostřednictvím komparací analyzovány základní pojmy z odborných zdrojů. Jak je definována láska, zda existuje pouze jedna, nebo má více forem a jak je obecně vnímána a chápána. Následuje pohled do historie vnímání lásky, kulturních rozdílů a křesťanského odkazu, na jehož kořenech je naše kulturní společnost postavena. Účelem vhledu na základní termíny je přiblížit rozmanitost výkladů pojmů

i s ohledem na kulturní determinaci, pro širší nadhled při jejich propojování a aplikaci do oblasti pracovních vztahů. V další části se práce zabývá vlivem žárlivosti na mezilidské, partnerské i pracovní vztahy. Čtvrtá kapitola se věnuje vztahům na pracovišti, propojení práce a partnerského vztahu a vlivu vztahů na pracovní výkon a spokojenost. Navazuje praktická část, která podrobně popisuje cíl práce, použitou metodiku, způsob výzkumu a výsledky dotazníkového šetření. V poslední kapitole jsou výsledky výzkumného šetření podrobně rozebrány, diskutovány a komparovány s odbornými názory.

Z pohledu autora práce vyplývá z uvedených odborných pramenů, že i lásku spojenou s věností, jak vychází ze západoevropské kultury, je potřeba vnímat jako specifikum dané kultury, nikoliv univerzální lidskou přirozenost.

2.3 Partnerství a jeho význam

V kulturním odkazu naší společnosti má partnerství, zejména jeho tradiční uspořádání, význam až existenciální. V současné době módy nezávazných a nevázaných svazků se množí frustrace. Poradny se plní partnery, kteří nejsou se svými vztahy spokojeni, a valná většina řeší ve vztahu nevěru. Samsonová (2019, s. 156), terapeutka s několikaletou zkušeností v oblasti rodinného a partnerského poradenství, uvádí, že skoro 89 % párů, které navštívily její poradnu, má zkušenost s nevěrou. Uvedené poznatky by mohly vést k hlubšímu zamyšlení nad významem partnerství v současné době s ohledem na nastavené sociokulturní regulativy.

Zvěřina (2003, s. 111) uvádí, že v naší společnosti je partnerský vztah institucionalizován především manželstvím. Základním stavebním článkem společnosti je rodina, jejímž pilířem je právě manželství. K zamyšlení se tedy nabízí, jestli je snižující se počet uzavíraných manželství příčinou zhoršujících se mezilidských vztahů ve společnosti, nebo jde o důsledek.

Klimeš (2016, s. 14–18) spatřuje zásadní význam partnerství i ve smyslu ochrany před vymíráním populace. Klade důraz na manželství a zdůvodňuje škodlivost nezávislých partnerských vztahů. Vyjadřuje názor, že problém moderního světa ve smyslu vzájemné existenční nezávislosti partnerů vyvolává tendenci většího soupeření mezi partnery s důsledkem častějšího rozpadu partnerských vztahů.

Ve zdravém partnerském vztahu nelze současně milovat a nenávidět. Pokud takové pocity partneri zažívají, pletou si lásku se závislostí.

Skutečná láska nemá protiklad. Objevuje se potřeba se s někým ztotožnit. Každá závislost je spojená s bolestí, proto je tolik bolesti i v partnerských vztazích, které provází závislost. Cestou k naplněnému vztahu je vědomá přítomnost v každém okamžiku a překročení hranic svého ega. Problematičnost a konfliktnost mezilidských a partnerských vztahů nebyla dříve tak výrazná, jako je nyní. Vývoj lidstva se promítá i do partnerských vztahů. Ty nejsou proto, aby člověka činily šťastným, ale učily ho být vědomou formou duchovního cvičení (Tolle, 2016, s. 129–134). Z pohledu autora práce myšlenka s filozofickým rozměrem o vědomé přítomnosti může být jednou z cest k odstranění žárlivosti, k prožívání plnohodnotných mezilidských i partnerských vztahů při naplnění láskou bez podmínek a protikladů (online: Masopust, 2020).

Význam partnerství chápe autor práce kromě významu reprodukčního také jako zázemí s pocitem bezpečí. Zázemí zejména citové, kdy partnerská dyáda jako nejmenší sociální skupina přináší možnost vzájemné podpory na cestě životem, společný růst a překonávání překážek. V širším pojetí tuto podporu zabezpečuje rodina, jejímž základem by měly být zdravé partnerské a mezilidské vztahy.

4 Vztahy na pracovišti v kontextu lásky, laskavost

Jedna ze základních klasifikací vztahů na pracovišti je dělení na vztahy formální a neformální. Autor práce se zaměřuje na oblast neformální a oblast partnerských vztahů. Zabývá se korelací spokojenosti v partnerských vztazích s pracovním výkonem a spokojeností na pracovišti. Do jaké míry jsou pojmy spokojený partnerský vztah a efektivní pracovní výkon komplementární, je jedním z předmětů zkoumání této práce a obsahem následujících kapitol. Podobně se autor dotýká tématu laskavosti v pracovních vztazích.

Významem vztahů na pracovišti a jejich vlivem na pracovní výkon člověka se zabývá obor nazývaný sociální psychologie práce. Skutečnost, že vztahy mezi lidmi v pracovním prostředí mají na pracovní výkon zásadní význam, zjistil již Elton Mayo v první polovině dvacátého století (Pauknerová, 2006, s. 194). I bez hlubší znalosti tématu lze predikovat, že sociální vazby na pracovišti, spokojenost a pracovní výkon budou korelovat. Jeden z pojmů, který může tento konstrukt pozitivně ovlivnit, je laskavost.

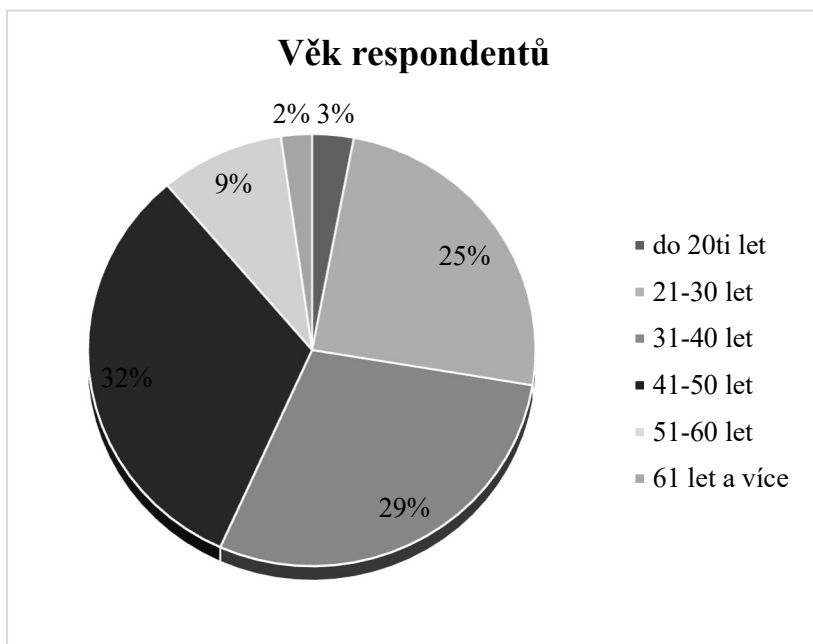
Prostřednictvím analýzy stovky studií, kterou provedla University of Oxford, bylo zjištěno přes dvacet studií, které dokazují přímou souvislost s prožíváním šťastných pocitů při projevech laskavosti. University of Warwick přišla s další studií, ze které vyplývá, že šťastní lidé oproti těm nešťastným v práci vykazují o 12 % vyšší produktivitu. Správný leadership začíná v základních projevech laskavosti (online: Durčák, 2019).

Autor práce vnímá laskavost v pracovních vztazích formálních i neformálních jako jeden z projevů lásky. Je to jakási forma aplikace lásky v praxi. Může být silným nástrojem pro vytváření pozitivních sociálních vztahů jak mezi kolegy, tak u vedoucích pracovníků.

2. Věk respondentů

	Absolutní četnost	Relativní četnost
do 20 let	4	3 %
21–30 let	33	25 %
31–40 let	39	29 %
41–50 let	43	32 %
51–60 let	12	9 %
61 let a více	3	2 %
Celkem	134	100 %

Tabulka 2 Věk respondentů (zdroj: vlastní)

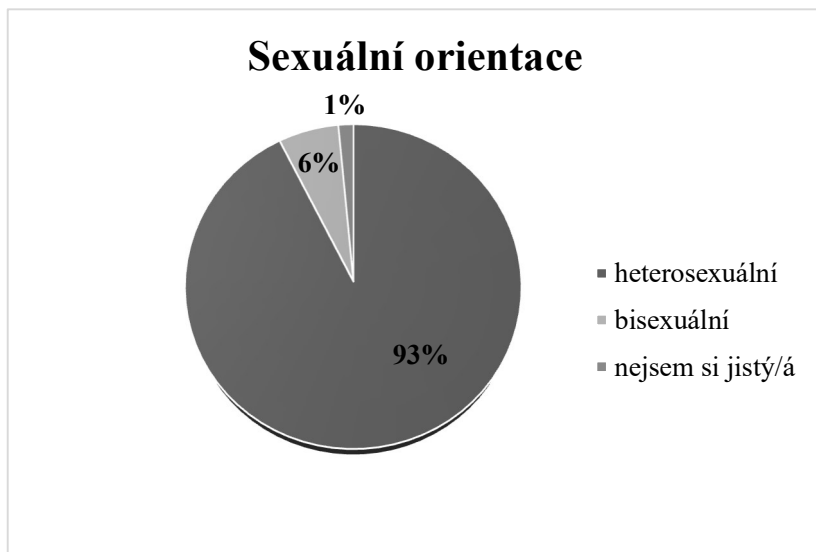
Graf 2 Věk respondentů (zdroj: vlastní)

Věkové zastoupení převažuje v kumulovaném rozmezí 21–50 let s tím, že jednotlivé kategorie v tomto rozmezí (31–40, 51–60 let) jsou

5. Sexuální orientace

	Absolutní četnost	Relativní četnost
heterosexuální	124	93 %
bisexuální	8	6 %
nejsem si jistý/á	2	1 %
homosexuální	0	0 %
Celkem	134	100 %

Tabulka 5 Sexuální orientace (zdroj: vlastní)

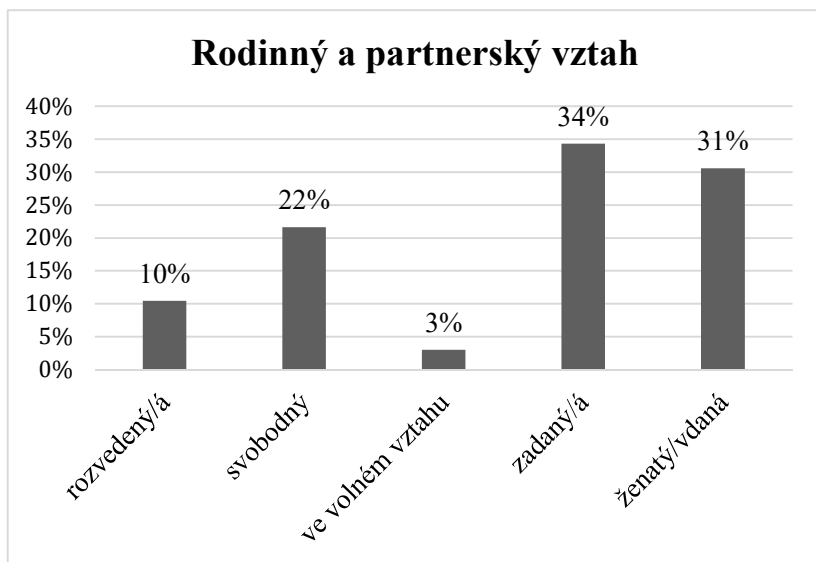
Graf 5 Sexuální orientace (zdroj: vlastní)

Majoritně dominantní skupinu s 93 % tvoří heterosexuální respondenti. Daleko za touto skupinou je 6 % bisexuálů. Dva respondenti, tvořící 1 % základního výzkumného souboru, odpověděli „nejsem si jistý/á“ a ani jeden z dotazovaných ne zvolil orientaci „homosexuální“.

6. Rodinný a partnerský vztah

	Absolutní četnost	Relativní četnost
rozvedený/á	14	10 %
svobodný	29	22 %
ve volném vztahu	4	3 %
zadaný/á	46	34 %
ženatý/vdaná	41	31 %
Celkem	134	100 %

Tabulka 6 Rodinný a partnerský vztah (zdroj: vlastní)

Graf 6 Rodinný a partnerský vztah (zdroj: vlastní)

Dvě skupiny jsou téměř vyrovnané. 31 % respondentů je v manželském svazku, 34 % je zadaných. Následuje skupina svobodných s relativní četností 22 %. Rozvedených je 10 %, ve volném vztahu 3 %.